

*Over het gebruik van de patiënt in de eenen-
twintigste eeuw. Een interview met Omsk Van
Togenbirger-De Waeleken*

*

Four more years!

*

*Over de bestraffing van misdaad gemotiveerd
door discriminatie*

*

Discriminatie, de menigte, Hitler en de duivel

*

Jan Bauwens

D/2012/Jan Bauwens, Serskamp

*Over het gebruik van de patiënt in de eenen-
twintigste eeuw. Een interview met Omsk Van
Togenbirger-De Waelekens*

- Omsk Van Togenbirger: waar vandaan die zogenaamde vertrouwenscrisis, de jongste jaren?

OVT: - Bij de banken, bedoelt gij? Maar op die vraag werd al uitgebreid geantwoord, of niet? En er kan slechts worden aan toegevoegd dat niet alleen de banken onder een vertrouwenscrisis lijden: het wantrouwen is algemeen.

- Wat niet te verwonderen is want alles heeft met geld te maken.

OVT: - Zeker en vast, maar vooreerst dient gezegd dat het wantrouwen uiteraard heel terecht is! En het is niet alleen terecht: het is nog altijd flink ondermaats!

- Ondermaats?

OVT: - Ongetwijfeld! Kan men niet vaststellen dat men door de band nog altijd veel te lichtgelovig is?

- Is dat zo?

OVT: - Het geloof blijkt een bijzonder hardnekkige verslaving! Een volstrekt verblindende verslaving is het!

- Wat bedoelt gij precies?

OVT: - Om het niet weer over de banken te hebben...

- Neem misschien de gezondheidszorg?

OVT: - De ziekteverzekering, bedoelt gij? Als dat geen geldzaak is!

- Neen, de zorg zelf: de dienstverlening, de zorg van geschoolde vaklui voor onze gezondheid en voor het algemeen belang. Want men kan toch zeker niet beweren dat wantrouwen hier op zijn plaats is?

OVT: - Artsen kloppen overuren en schaden hun eigen gezondheid om die van hun patiënten te redden: is het die edelmoedigheid die gij bedoelt? Ze doen het zelfs als hun patiënten zich eerst net niet hebben gezeftmoord met roken, drinken, brassen, noem maar op!

- Ja...

OVT: - Na de behandeling en de goede voornemens herbeginnen velen vaak aan die eigen zelfvernietiging, maar geen enkele dokter denkt eraan om hen niet opnieuw te gaan behandelen, en dan vaak nog met peperdure technieken!

- Dat kan niemand tegenspreken...

OVT: - Het is niet alleen edelmoedig, het is verduiveld fanatiek! Het doet denken aan de pelikaan die de eigen borst openrijt om zijn jongen te voeden! Men zou haast denken dat geen moeder zo goed voor haar kinderen zorgt als een dokter voor zijn patiënten! Is het dat wat gij bedoelt?

- Zo is het toch?

OVT: - Dat zou men op den duur gewis gaan denken, ja!

- Wel, wat kan er dan nog aan de basis liggen van dat wantrouwen? Is wantrouwen geen welvaartsplaag? Hebben wij het niet veel te goed? In Afrika bijvoorbeeld is er honger... Moet ons dat niet bescheiden maken?

OVT: - Kijk eens, mijn beste... Als ik u een brood verkoop, en er staat groene schimmel op de korst, en gij pruttelt tegen, kan ik u dan het zwijgen opleggen met het antwoord dat ze in Afrika helemaal níets te eten hebben? En zult gij mijn schimmelbrood dan nederig betalen en gestaag naar binnen werken? Ik denk het niet!

- Mijn geld is ook niet beschimmeld!

OVT: - Daar ben ik nog niet zo zeker van. Maar het is wel een feit dat mijn uitvlucht geen klant zal kunnen overtuigen. Tenminste

niet zolang men bij de bakker een straat verderop terecht kan. Bij monopolievorming wordt het probleem vanzelfsprekend een beetje lastiger.

- Bij monopolievorming?

OVT: - Concurrentie onder producenten en verkopers is een troef die door de consument wordt uitgespeeld. Maar als handelaren samenzweren of als ze zich verenigen, dan liggen de zaken anders: prijsafspraken en kwaliteitsafspraken, een dubbele boekhouding...

- Kunt gij het misschien wat concretiseren?

OVT: - Inzake gezondheidszorg?

- Bijvoorbeeld, ja.

OVT: - Wel, kijk: medici houden sensibiliseringscampagnes en gratis screening van prostaat-, borst-, baarmoederhals- en huidkanker, en wij nemen aan dat zij dat doen omdat ze belang stellen in ons welzijn, niet?

- Dat lijkt mij logisch, ja: het land is gediend met gezonde burgers.

OVT: - Ja, maar tegelijk verbergen de klinieken voor hun bezoekers dat ze de ziekenhuisbacterie hebben, nietwaar?

- De wet verplicht hen niet om dat aan hun bezoekers mede te delen, en ze houden het dan ook verborgen, inderdaad...

OVT: - Wel, zeg mij dan eens voor wiens welzijn hier dan eigenlijk geijverd wordt! Hoort men in de ochtend en op de nog nuchtere maag niet eenzelfde liedje zingen door de banken? Het rijmpje van "wij dragen zorg voor uw fortuin"? En dragen zij ook zorg voor ons fortuin? Of brengen ze ons er zodoende toe om voor het hunne zorg te dragen? Is het echt met uw gezondheid dat de dokters begaan zijn? Of doen zij maar alsof gelijk de bankiers, en zien zij hun patiënten eerst als klanten?

- Ik veronderstel dat zij een gulden middenweg bewandelen.

OVT: - En wat mag dat dan wel wezen, zo'n gulden middenweg inzake het verschaffen van gezondheidszorg? Dit klinkt alvast al heel wat minder hoogdravend dan dat liedje over edelmoedigheid en zelfopoffering, me dunkt!

- Ik bedoel: voor wat hoort wat.

OVT: - Gezondheid met twee snelheden? Is het dat wat ik u hoor zeggen? Men heeft er inderdaad de mond van vol, vandaag. Het is stilaan gedaan met de solidariteit! Jeder für Sich und Gott gegen Alle, zo klinkt het allernieuwste refrein, maar er is uiteraard niets nieuws onder de zon: stokoud is het recht van de sterkste!

- De zorg moet uiteraard betaalbaar blijven...

OVT: - Geen geld, geen zorg dus. En de solidariteit mag men stilaan ook vergeten. Rest de regel dat alwie gezondheid wil, deze zoals elk ander goed met klinkende munt zal moeten betalen!

- Maar zo gaat het toch ook met voedsel?

OVT: - Tja, er is uiteraard een minimumloon zodat men, althans in theorie, niet hoeft om te komen van honger; maar kan men zich daarmee voeden zoals het hoort? De omzet van de geneesmiddelenindustrie is tussen haakjes groter dan die der voedingsindustrie, en tussen die twee in zit godbetert nog de drank. Wij leven in een wereld waarin de nood aan drugs kennelijk groter is dan de nood aan leven. Ik zou zelfs zeggen dat wij leven onder het juk van een industrie van de dood.

- Maar keren wij terug naar de gezondheidszorg...

OVT: - En daar hebben we het opnieuw, inderdaad: hetzelfde onder een andere vorm...

- Wat bedoelt gij?

OVT: - De dood onder de vorm van het leven!

- Maar overdrijft gij nu niet een beetje?

OVT: - Gaat gij soms naar de kapper?

- Neen, mijn moeder verzorgt mijn snit...

OVT: - De tandarts dan?

- Zelden, zelden... Tja, ook ik vertrouw die lui niet langer... Fotootje maken eerst, zegt hij en hij verstopt zich achter een loden muur terwijl de hele mond gescand wordt. Waarvoor is dat in godsnaam nodig?

OVT: - Inderdaad, dat is helemaal niet nodig: tot voor kort verzorgde men het gebit zónder ioniserende stralen!

- Ioniserende stralen?

OVT: - Jawel, hebt gij dat nooit op school geleerd?

- Wat zijn ionen ook alweer?

OVT: - Een ion is een geladen atoom of molecule, en die lading is het resultaat van een surplus of een tekort aan electronen, die zelf geladen zijn. Ioniserende stralen slaan uit de atomen van uw lichaamcellen electronen weg zodat die atomen een lading krijgen. Is de stralendosis hoog genoeg dan is die direct dodelijk voor onze lichaamcellen, maar ook een lage dosis verhoogt de kans op kanker.

- Een radiografie van de longen bijvoorbeeld?

OVT: - Verhoogt de kans op kanker, zeer zeker, en dat werd aangetoond!

- Maar waarom wordt dit dan nog toegepast?

OVT: - Het is een berekend risico, vergelijkbaar met de aanleg van oversteekplaatsen voor voetgangers.

- Hoezo?

OVT: - Oversteekplaatsen voor zwakkere weggebruikers hinderen het andere verkeer, ze zorgen voor meer files en vertraging. Afwezigheid van veilige oversteekplaatsen zorgt dan weer voor meer verkeersdoden bij de zwakke weggebruikers. Men zoekt een compromis: oversteekplaatsen om meer veiligheid te brengen maar dan toch niet teveel van die hindernissen die dan toch maar voor dagelijkse vertragingen zorgen. Vertraging dus, maar niet teveel.

- Veiligheid maar niet teveel?

OVT: - Zo is dat. En ook met stralen wordt dat spel gespeeld: ze doden soms maar toch moet men erkennen dat ze ook levens kunnen redden.

- Dat klinkt niet erg geruststellend. Hoe schadelijk zijn stralen dan?

OVT: - Dat hangt er maar van af. Om te beginnen is het een feit dat de schadelijkheid van röntgenstralen vroeger sterk onderschat werd, mede doordat het effect ervan meestal geheel onzichtbaar is. Geïoniseerde atomen en moleculen kunnen door niemand zintuiglijk

worden waargenomen. Marie Curie was amper zesenzestig toen ze stierf aan leukemie, zij had toen al twee keer een Nobelprijs in ontvangst mogen nemen: een eerste keer voor haar onderzoek naar straling en een tweede keer voor de ontdekking van twee nieuwe scheikundige elementen.

- Zij is haar eigen proefpersoon geweest?

OVT: - Geheel ongewild.

- En hoe schadelijk is een röntgenfoto, of een scan?

OVT: - De stralingsintensiteit van een röntgenfoto ligt ver beneden de dosis die wij jaarlijks van nature oplopen, al kan men hier alsnog opwerpen dat dit wellicht geen excuus is, aangezien bijvoorbeeld ook het innemen van een jaardosis alcohol in één teug, dodelijk kan zijn.

- En een scan?

OVT: - Krijgt ge een scan van een tweehonderdvijftigtal röntgenplaatjes, dan hebt ge één kans op tachtig dat dit uw dood wordt.

- Eén kans op tachtig?!

OVT: - Dat is dan een berekend risico. En het is uiteraard niet min. Als ik wist dat ik vandaag één kans op tachtig had om het groot lot te winnen, dan rende ik meteen naar de kiosk!

Bijna iedereen koopt wekelijks loten in dit land, terwijl de kans op het winnen van een pak geld amper één op ettelijke miljoenen is. Als men goed nadacht, dan zou men dus voor zo'n reusachtige kans van één op tachtig om te overlijden, onmiddellijk op de vlucht slaan! Maar bijna iedereen laat zich uitgebreid scannen alsof daar helemaal niets aan gelegen was.

- En wordt men dan niet gewaarschuwd voor de gevolgen?

OVT: - Ik kan slechts herhalen dat men spreekt van een berekend risico, af te wegen door de behandelende arts. Met dat cijfer van één kans op tachtig, zit men weliswaar in de theoretische sferen, maar men zou goed moeten beseffen wat dit heel concreet wil zeggen, en dat is vaak niet het geval.

- Wat wil dat dan concreet zeggen?

OVT: - Stel dat wij in een hospitaal een scan-machine hebben die per dag van tachtig patiënten plaatjes maakt, dan weten wij zeker dat die machine één mens per dag doodt.

- Maar dat is niet te geloven!

OVT: - Toch is het zo. Maar het is tevens zo, dat die dode ook kon overlijden door de ziekte voor dewelke hij in behandeling is. En bovendien neemt men uiteraard aan dat de machine van meer mensen per dag het leven redt, want

zonder die foto's kan men moeilijk een precieze diagnose stellen of efficiënt ingrijpen.

- Toch vind ik het nog een gevaarlijke zaak, één dode per dag! En dat men daar kennelijk niet bij stilstaat!

OVT: - Tja, de mensen geven hun vertrouwen aan de artsen, en meestal is dat heel terecht: men wil geholpen worden en als er dan mensen zijn die hulp aanbieden en die beloven hun best te zullen doen... Tegelijk is het ook zo dat de dood veroorzaakt door zo'n scan niet direct intreedt: het duurt namelijk meestal vele jaren vooraleer men ingevolge straling kanker krijgt en sterft. En dan is er nog het feit dat niemand op voorhand zeggen kan wie van die tachtig elke dag weer de ongelukkige zal zijn.

- Maar zeker is dat van elke tachtig er één wordt opgeofferd?

OVT: - En dat cijfer ligt zelfs nog een flink stuk hoger als ge 't mij vraagt, heel eenvoudig omdat na elke volgende ionisatie het herstel telkens wat moeizamer verlopen zal. De stralen maken ziek en een zieke is daar minder goed tegen bestand. De dosis stapelt zich op en dat geeft een zichzelf vermenigvuldigend effect. Dan hebben we nog helemaal niet in rekening gebracht dat de meesten van ons zich meermaals in hun leven laten scannen.

- Zijn er cijfers?

OVT: - Beslist, maar het evolueert allemaal heel snel. Neem nu de tandartsen met hun fotoreeksen van uw hele bek. Het is vandaag een must voor kinderen om een perfect gebit te hebben en als hun ouders vermogend zijn, spenderen zij daaraan een heus fortuin. De behandeling duurt vaak meerdere jaren. Ik zou op dit ogenblik echt geen schatting durven maken van de hoeveelheid ioniserende straling die nog jonge kinderen te verwerken krijgen als zij blootstaan aan die vaak ongebreidelde 'fotosessies'. Komt daarbij dat recent onderzoek uitwijst dat kinderen extra gevoelig zijn voor röntgenstraling. De resultaten van statistisch onderzoek tonen sinds de ingebruikname van die toestelletjes door tandartsen een forse stijging van het aantal tong- en keelkankers, terwijl tevens werd aangetoond dat de kans op hersentumoren vervijfvoudigt bij het gebruik van die röntgenapparatuur in de mondholte. In feite zullen deze nieuwe kankers pas binnen enkele jaren gaan pieken, de trend is reeds gezet maar het griezelige is dat de praktijk gewoon doorgaat.

- Hebben tandartsen dan geen geweten?

OVT: - Tja, een beetje geweten hebben ze misschien wel, zoals iedereen, maar dan ook niet teveel natuurlijk, want ze hebben ook schulden, ziet ge.

- Schulden?

OVT: - Uiteraard. Hebt gij er een idee van hoeveel die röntgentoestelletjes voor de mondholte kosten? Dat zijn echt handenvol geld, leningen die zich uitstrekken over de hele duur van een carrière. Niemand zet zo'n toestel bij het grof huisvuil, ook niet wanneer blijkt hoe kankerverwekkend het wel is. Men zoekt dus ijverig het risico zodanig te berekenen dat het verantwoord kan worden genoemd, men past dus de normen een beetje aan, men maakt gebruik van de rekbaarheid van zekere begrippen, men laat zijn klanten als het ware kiezen tussen de pest en de cholera en als men hen daarbij een heel klein beetje stuurt, wie zal het merken? Andermaal: de resultaten van de stralen komen nog lang na het fraai schitterende gebit en hoe kon iets slecht zijn als men er zoveel heeft moeten voor betalen?

- Schulden...

OVT: - Onderschat die factor niet, want schulden, dat is nog iets heel anders dan geldzucht. Geldzucht kan mensen aanzetten tot immorele praktijken, maar de druk van schulden kan voor nog veel meer ellende zorgen. Gij weet toch dat diegene die zich in de schuld gestoken heeft, zichzelf alras het recht toekent om gedane investeringen te doen renderen? Hij weet zich bovendien gesteund door de argumenten van de verkopers die hem tot zijn in-

vestering hebben overhaald met nota bene medische argumenten. En die berusten vaak op onderzoek waarvan het bedrieglijke karakter quasi onaantoonbaar is omdat dit meteen de wetenschap als zodanig in diskrediet kon brengen. Gij weet toch dat de wetenschap de religie is van heden en dat zij gehoorzaamheid afdwingen kan en daaraan ook haar stuurmanskunst ontleent en al haar macht? Dit middel kan men niet zomaar te grabbel gooien want dan gaat het bijgeloof weer tieren en breekt het tijdperk van de kwakzalvers aan en wie wil nu terug naar de krankzinnige middeleeuwen? Alleen al om die reden moeten medische tekortkomingen aan het oog onttrokken worden... Maar ik moet nu dringend een van mijn patiënten zien, excuses dus.

- Bent u dan zelf arts?

OVT: - Ik beoefen momenteel de handopleggerij.

- Handopleggerij!?

OVT: - Inderdaad. En mijn leuze is deze: baat het niet, het schaadt ook niet! Een goedendag nog!

- Hemeltje!

(25 september 2012)

Four more years!

De zegekreet illustreert ongewild doch treffend het kortetermijndenken dat ondanks alles eigen is en blijft aan de westerse kapitalistische politiek in het algemeen. En ook het overdreven optimisme dat doet denken aan Chaplin's gedroomde dictator en derhalve de op de loer liggende onvoorzichtigheid klinken hierin door, want de politiek wordt allerminst bepaald door één enkele man: er zijn nog de vele volksvertegenwoordigers met elk hun eigen, vaak diametraal tegenover elkaar staande overtuigingen die resulteren in een beslissing nadat ze eerst door de molen van de stemming werden gedraaid, dewelke in feite elke inhoudelijke nuance tenietdoet, want wat uit de bus komt is niet meer dan een getal, een kwantiteit, inhoudsloos zoals ook het geld dat het kapitaal zelf vertegenwoordigt.

Het beste moet nog komen! - aldus de overwinnaar, en wij juichen mee met hem, hij vertegenwoordigt ons en onze toekomst en in deze roes lijkt het er zelfs heel eventjes op dat wij inderdaad naar ergens op weg zijn, dat het beloofde land bestaat, de voltooiing, het eindpunt in het aardse paradijs. Ver op de achtergrond is zij verdwenen, die nachtmerrie van Kaspar Hauser uit de naar hem genoemde film

van Werner Herzog waarin de zonderling die niet door het oorverdovende gepraat betoverd werd, de mensheid voort ziet trekken in de vorm van een uitgestrekte karavaan waaraan de kop ontbreekt. Het dringt maar heel traag tot ons door, na al dat handengeklap, dat wij, van deze wereld hier, niet ergens heen gaan, doch veeleer ergens weg van trekken, dat wij in feite voor iets op de vlucht zijn.

Minder honger in de wereld, minder leed en minder onrecht: voor allerlei ongemakken zijn wij op de vlucht en voor de dood tenslotte, die wij, alle opgeblazen wetenschappen ten spijt, alleen maar voor ons uit proberen te schuiven, want bekomen wij dan enig uitstel van de executie, dan ligt het verdict al vast sinds het allerprilste begin en geen mens, geen president kan daar ooit aan verhelpen.

Anfang im Ende

Ende im Anfang

- aldus luidt het welhaast verstenende chiasme van de hand van Daniel von Czepco und Reigersfeld (*). Deze zeventiende-eeuwse Duitse dramaturg en dichter schrijft:

Das Ende, das du suchst, das schleuß in Anfang ein,

Wilt du auf Erden weis', im Himmel seelig seyn.

Vrij vertaald: *De aardse wijsheid en het hemelse geluk liggen hierin, dat het zozeer gezochte doel reeds door het begin zelf wordt ingesloten.* Aldus biologiseert de wat mystieke dichter feitelijk onze geschiedenis door die impliciet te vergelijken met een ei dat immers eveneens het wezen dat daaruit tot voltooiing komen zal, al in zich heeft.

Nochtans vertelt het ei ons nimmer wat er van het kuiken worden zal, want de geschiedenis zelf wordt zeer complex van zodra de groei het louter biologische met zijn spel van zich ontrollende genen die tot wondere verschijning komen, overstijgt. En is dat dan niet het geval met de historie van het mensdom? Het is en blijft een kwestie welke maar niet opgelost geraakt daar alle discussies over vrijheid, determinisme, ontwikkeling en schepping reeds in het ei-stadium blijven steken. De dimensie van onze geschiedenis overstijgt immers deze van de tijd.

(7 november 2012)

Noten:

(*) Daniel von Czepco und Reigersfeld leefde van 1605 tot 1660. Hij was latinist, arts en jurist en werd een tijdlang vervolgd omdat hij protestant was; later werd hij in de adelstand verheven. Hij werd beïnvloed door Paracelsus, Eckhart en Jacob Böhme - de twee laatst genoemden waren mystici.

Over de bestraffing van misdaad gemotiveerd door discriminatie

De verstrenging van de straffen welke het beoogt om een dam op te werpen tegen belaging van en geweldpleging jegens minderheids-groepen dreigt in het gedrang te komen nadat stemmen opgingen over het vermeende "discriminerende karakter" van deze wetten. Sommigen eisen namelijk van de wetgever een grondige motivatie voor die strafverstrenging op straffe van de afschaffing ervan; en dan zou voortaan het geweld jegens minderheden op dezelfde manier worden bestraft als elke andere geweldpleging, precies zoals het eraan toe ging in de tijd dat discriminatie nog niet als een onrecht gold. En nu blijkt dat godbeter totaal onwetende bewindslieden in de val van deze absurde dreiging trappen en dat zij waarlijk geloven dat de motieven voor de specifieke strafmaten tegen geweldpleging jegens minderheden bij de wetgever ontbreken!

Meer dan duidelijk zijn alvast de motieven van wie de genoemde strafverstrenging tegenstaan: zij wensen niet langer te ageren tegen discriminatie en derhalve wensen zij de discriminatie ook te bevorderen omdat aangaande dit onderwerp alleen al op zuiver logische gronden geen neutrale houding mogelijk is:

het is zo simpel als pompwater dat wie niet wensen te ageren tegen de misdaad, deze zonder meer goedkeuren.

Misdaden die worden gemotiveerd door discriminatie, kunnen pas efficiënt worden bestreden als ook het motief wordt aangepakt. Discriminatie wordt bemoedigd door primitieve massahysterie, bijvoorbeeld in bendevoorming, en zij wordt ontmoedigd door bestraffing. Maar die bestraffing is uiteraard pas mogelijk waar zich de bendegeest tentoonspreidt in de misdaad zelf. Derhalve zal bij een efficiënte bestraffing van de misdaad ook en vooral het motief worden geviseerd, wat zich pas kan manifesteren in een verzwarende strafmaat.

Een tweede punt is de klaarblijkelijke arrogantie van de crimineel in dit debat. Vooral georganiseerde misdadigers en dus gewetenlozen gaan er kennelijk van uit dat de straf mag worden beschouwd als een betaalmiddel voor het misdrijf. De straf is dan de tol waarmee de overtreding in kwestie wordt vereffend en zodoende tevens gerechtvaardigd, althans in de ogen van de overtreder. Dat die volstrekt foute houding zelfs de dagelijkse realiteit uitmaakt waarbij de geest van de wet wel morsdood lijkt, blijkt bijvoorbeeld uit de onfrisse praktijken bij transportbedrijven inzake boetes voor snelheidsovertredingen: de overtredingen wor-

den aangemoedigd zolang de boetes maar 'betaalbaar' blijven. Precies omdat het onrealistisch of naïef is om te verwachten dat lui die minderheden discrimineren, hun geweten zullen laten spreken (hun geweten of wat daarvoor moet doorgaan spreekt, maar dan wel in een volstrekt ongewenste zin!) moet vooral een maximale inperking van de objectieve schade toegebracht aan derden worden beoogd, wat zich vertaalt in de bescherming van gediscrimineerden middels straffen die vanzelfsprekend streng genoeg zijn om de veiligheid van de geviseerden te kunnen garanderen.

Maar het meest verhelderend is misschien wel het perspectief vanuit de bevindingen van de hedendaagse moraalwetenschap, die immers stelt dat het geweten ontstaat door de interiorisering van middels sancties afgedwongen wetten. In twee woorden wil dat zeggen dat onze wetten niet zozeer gevormd worden door zogenaamd 'gewetensvolle beslissingen' maar, veeleer andersom, dat ons geweten gevormd wordt door de wetten die wij ons onder de druk van sancties eigen maken. Niet het geweten maakt de wetten, doch de wetten maken het geweten. In het kader van het onderhavige probleem kan men derhalve besluiten dat een antidiscriminatiewetgeving pas werkzaam kan zijn op voorwaarde dat de door de staat opgelegde wetten afgedwongen worden met méér

kracht dan de wetten die bijvoorbeeld het gedrag van bendes determineren. Een gekend voorbeeld, maar dan uit een ander domein, is dat van de omerta, bijvoorbeeld onder leden van zekere motorbendes, die uiteraard de fysieke executie door de eigen bende meer schuwen dan een gevangenisstraf. Men moet zich derhalve afvragen of inzake de discriminatie van minderheidsgroepen door welbepaalde dadersgroepen, de sancties van de wetgever wel degelijk opwegen tegen de sancties welke de criminelen vanuit de eigen groep te wachten staan als zij aarzelen om zich te schikken naar regels welke van hen de misdaad afdwingen.

De bepaling van de strafmaat voor ogenschijnlijk identieke misdaden mag dus zeker niet worden gevormd op grond van die wel zeer bedrieglijke schijn die, zoals hoger aangestipt, uiteindelijk berust op een volstreekte pervertering van de betekenis der wettelijke sancties: de sanctie is gericht op haar effect en wordt derhalve ook daardoor bepaald. Bij misdaden welke door discriminatie worden geïnspireerd, moet het gewenste gedrag door de wet worden afgedwongen met sancties die sterker zijn dan deze die vanuit bepaalde criminele middens het misdadige gedrag proberen af te dwingen. En hier kan nog worden aan toegevoegd dat wetten die de vrijheden van de genoemde criminele middens tolereren

of zelfs beschermen, dan ook volstrekt in con-
tradictie zijn met de geest van de wet zelf.

(8 november 2012)

Discriminatie, de menigte, Hitler en de duivel

Over discriminatie valt heel wat te zeggen, maar in twee woorden is dat onrecht jegens mensen op grond van eigenheden en met dat laatste wordt dan niet bedoeld wat men (in vrijheid) kiest (te doen) maar wel wat men ongewild is. Wij kunnen het niet helpen dat wij kind zijn, ouderling, man, vrouw, gehandicapt, homoseksueel of allochtoon en op grond daarvan willen wij dan ook niet tekort worden gedaan. Er bestaat ook positieve discriminatie maar van het feit dat prinsen en rijkelui's kinderen het beter hebben dan de doorsnee, maken wij meestal geen probleem omdat wij tot op zekere hoogte wel moeten berusten in het lot.

Evenmin is onderscheidingsdrang een probleem omdat het een wil betreft tot (zelf)discriminatie in een wenselijke zin. Iemand kan hard werken om topvoetballer of chirurg te worden en om aldus van anderen te worden gediscrimineerd in een positieve zin. Meestal gaat dit gepaard met het verwerven van extra's die een doorsneeburger missen moet, maar dit is geen misdaad omdat principieel iedereen vrij is om aldus bijvoorbeeld een hoger inkomen en mét de extra plichten ook meer rechten te verwerven.

Heel dikwijls blijken ethische problemen zich te situeren op de grens van de twee hier aangeduide gebieden en niet zelden geeft dit aanleiding tot enige verwarring, zoals dat bij uitstek het geval is met de zogenaamde receptie-mentaliteit: deelnemers aan het sociale statusspel dat een receptie is, dralen totdat zij de kans schoon zien om een hoger geplaatste te gaan begroeten om daar voordeel uit te halen maar dit lukt pas als zij prompt de lager geplaatste waarmee ze in gesprek waren, in de kou laten staan. Op de keper beschouwd lijkt het erop dat men zichzelf niet verheft zonder anderen te vernederen, zodat discriminatie quasi onvermijdelijk lijkt.

Toch blijft er een belangrijk verschil tussen discriminatie en zelfonderscheiding. Bij zelfonderscheiding gaat men zelf wat hoger staan, bijvoorbeeld door maatschappelijk betekenisvol te handelen, want zo wint men aan sociale waarde: men schept extra rechten voor anderen én voor zichzelf, en derhalve verdient men meer krediet. Bij discriminatie daarentegen waant men zich boven anderen verheven: men presteert niet maar men duwt anderen naar beneden, men ontzegt hen bepaalde rechten - in extreme gevallen zelfs het recht op leven.

Van het allergrootste belang is dat discriminatie geen redenen kent, onverantwoordbaar is en dus een zaak van ploerten is. Sinds het be-

gin der tijden werden kinderen gediscrimi-
neerd, niet omdat zij het verdienden om ver-
nederd te worden maar omdat zij kind zijn,
wat feitelijk wil zeggen: omdat zij zich tegen
dat onrecht niet kúnnen verweren. Zo ook
worden tot op vandaag ouderen gediscrimi-
neerd onder precies dezelfde oorzaak, name-
lijk omdat zij zwakker zijn, en dus als een
dom gevolg van het zogenaamde 'recht van de
sterkste'. In Indië vinden mannen het vanzelf-
sprekend om thee te drinken en te kletsen ter-
wijl hun vrouwen zwaar werk verrichten op
het veld en als men hen hierover aanspreekt,
dan zijn ze verontwaardigd over de onwetend-
heid van de vragensteller inzake het statusver-
schil tussen de geslachten. De zwakheid van
het zwakke geslacht wordt uitgebuit terwijl de
sterkere man nochtans geschikter is voor het
zware werk. Eveneens omdat zij zwakker zijn
- zij zijn immers in de minderheid - worden
minderheden allerhande onrechtmatig behan-
deld door meerderheden en waar daarop reac-
tie komt, blijft het onrecht bestaan doordat de
middels de wet onbereikbare leden van meer-
derheden doorgaan met het pesten van leden
van minderheidsgroepen.

Dit is nochtans geen regel want soms melkt
een minderheid (van bijvoorbeeld rijkere,
slimmeren of durvers) een meerderheid (van
armeren, dommeren of bangeriken) uit. De zo-
genaamde democratische maatschappij van

het oude Athene bestond voor negentig procent uit slaven die instonden voor het onderhoud van de tien procent vrije burgers van de stad. In de wereld van vandaag gaat het er feitelijk niet anders aan toe. De geschiedenis leert ons alleen dat het wel bijzonder moeilijk blijkt om zich tegen die uitbuiting te verzetten.

Toen in 1859 John Brown zich in de V.S. tegen de slavernij verzette, werd hij prompt opgehangen maar ook heel wat tegenstanders van de slavernij bleken immoreel, daar zij enkel argumenteerden dat 'vrije' arbeiders met veel meer motivatie werken en derhalve beter renderen. Toen de Duitse filosoof Friedrich Engels door zijn vader naar Manchester werd gestuurd om daar zijn fabrieken te gaan bezichtigen, werd hij aangegrepen door het onrecht van de kinderarbeid en door de mensonterende leefomstandigheden van de arbeiders die zoals vee werden leeggemolken tot de dood. In het spraakmakende boek "Ganz Unten" uit de jaren zeventig van de voorbije eeuw, versloeg de Duitse undercover-journalist Günter Wallraff de schandalige discriminatie jegens allochtone gastarbeiders; het betreffende onrecht was soms erger dan wat doorheen de eeuwen tot vandaag de slaven te verduren hadden. Paradoxaal genoeg moet men de hedendaagse slaven gaan zoeken in de middens van de superrijken, en niet in het

minst bijvoorbeeld bij Europarlementariërs en in welbepaalde ambassades. Een politicus werkzaam aan de Europese top heeft onlangs zelf voor de televisie verklaard dat zijn kinderen vlot Pools spreken doordat hij een Pools au-pair meisje in dienst had, en iedereen weet ook dat een au-pair naast kost en inwoon van haar baas hooguit wat zakgeld krijgt. In dit geval koos de werkster de onbetaalde job uit vrije wil en kan zij dus niet als slavin worden beboekstaafd, maar dat de leefomstandigheden van deze feitelijke asielzoeksters niet dwingend zouden zijn, is wel bijzonder onwaarschijnlijk, terwijl het tevens zo is dat armoede een maatschappelijk product is en dus de verantwoordelijkheid van de rijken.

Discriminatie verstrengelt zich vaker met onderscheidingsdrang waar mensen zich niet met door hen ondergeschikt geachten wensen te associëren teneinde daaruit geen sociale nadelen te moeten ondervinden. Wie omgaat met homo's wordt algauw zelf verdacht en nog meer geviseerd zijn wie hen helpen, en zo geraken deze en ook andere minderheden niet aan een betrekking; de schuld voor hun werkloosheid wordt hun in de schoenen geschoven waardoor de slachtoffers op de koop toe als daders gebrandmerkt zijn en echt schrijnend wordt het waar zij dan ook nog gaan geloven dat zij aan hun sociale verbanning schuldig zijn. Zo ziet men mensen naar werk zoeken

met de moed der wanhoop, buitenstaanders zien dat niemand hen zal aanvaarden en zij worden dan ook nog tot voorwerp van spot.

In de pikorde verstoot de 'meerdere', de 'mindere' quasi onopvallend voor het oog van wie niet direct in de zaak in kwestie betrokken zijn: men vergeet iemand te groeten, uit te nodigen, op te merken, te danken, te vermelden, en dat is heel vergeeflijk want geen mens is volmaakt, we zien niet alles, onthouden niet alles en wij herkennen niet iedereen op straat, we zijn verstrooid, we vergaten onze bril, we waren afgeleid door iets anders. Op die manier verbergen zich de schuldigen, in dit geval achter excuses die wel eens waar konden zijn. Edoch, de slachtoffers van die komedie onder vinden het alras: zij worden nooit en ook door niemand begroet, uitgenodigd, opgemerkt, bedankt of vermeld maar daarentegen krijgen zij wel heel vlotjes de schuld als er in hun con treien eens wat misloopt. Het gebrek aan feedback zorgt ervoor dat zij op den duur ook gaan geloven dat dit de normale gang van zaken is en op hun beurt groeten zij niemand meer, merken zij niemand meer op, nodigen zij niemand uit... en worden zij tenslotte door diegenen die hen hebben uitgestoten, zelf afgeschilderd als asocialen of nog erger.

Voor dit gecamoufleerde doch bijzonder trefzekere geweld dat inderdaad zijn doel nooit

mist en onverdroten moordt, bestaan geen sancties: de daders weten zich perfect veilig, zij worden nooit bestraft, meer dan ooit gaan zij door voor eerbare burgers, hoog verheven boven het gespuis dat zij geen blik gunnen, en bovenal weten zij zich veilig en in het gelijk gesteld doordat zij tenslotte in de grote meerderheid zijn. Bovendien belijden zij gewetensvol te zijn en zich godbetert over de zwaksten te ontfermen. Uiteraard onderscheiden zij zich van de plegers van zichtbaar en fysiek geweld, die zij ten strengste veroordelen, terwijl het deze criminelen misschien alleen maar ontbreekt aan die sluwheid die hun toelaat om ongestraft te doden. Weerklinkt er immers geen bijzonder valse noot wanneer, nu en dan in de geschiedenis, een dezer criminelen politieke macht krijgt en van vervolging en moord de regel maakt? Ziet men dan de zogenaamd gewetensvollen protesteren? "Wir haben es nicht gewusst", zo zeggen het na afloop de getuigen van de massamoorden onder Hitler - een crimineel met politieke macht die door de hoger genoemde menigte van sluwe doders op de handen werd gedragen toen hij met miljoenen tegelijk en op de allergruwelijkste wijze die mensen ombracht die voordien genekt werden door die zogenaamd onschuldige menigte der sluwen die de minder geachten vergaten op te merken, te groeten, uit te nodigen. Het lijkt er wel op of zij al die tijd geduldig

wachtten op een crimineel die geheel 'wettelijk' datgene zou voltrekken waaraan zij hun handen niet wensten vuil te maken. En daarom ook werd Hitler op de handen gedragen.

Aan het nazi-tijdperk kwam een einde, dictators maken steeds minder kans in een verlichte wereld, maar nieuwe, hardnekkige en veel moeilijker te bestrijden vormen van legitimering van het verborgen geweld van de criminele menigte dreigen vandaag weer de bovenhand te krijgen in de opgang van irrationele, zogenaamd religieuze wetten. Deze semi-wetten zoeken zich van oudsher tot wetten te vestigen teneinde de discriminatie te kunnen rechtvaardigen waar de massa van de meerderheid op aast in haar verzuchting om te doden en zich tegelijk van alle schuld wit te kunnen wassen. Niet Hitler zal voltrekken wat hun haat moet blussen, doch god zelf, en wel bepaald die god die zij aanbidden willen en die zij ook opdringen aan anderen, de god die hun gebiedt datgene te doen waarop zij al zolang belust zijn, zodat zij het dan ook volledig zonder schuldgevoelens kunnen voltrekken en zonder angst voor straf. Alleen verdoezelen zij dat het niet God is die zij volgen, omdat God zelf nu eenmaal niet haten kan of moorden. Een afgod is het die zij dienen, of veeleer nog een demon, ja, de duivel zelf, geen ander kan het zijn die borg staat voor het zich voltrekken van het grootste kwaad. *(15 november 2012)*